

Lokalni izbori u Negotinu, Mionici i Sečnju nisu bili ni slobodni ni fer

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji ocenjuje da lokalni izbori, održani 30. novembra 2025. godine u Negotinu, Mionici i Sečnju, ne mogu biti smatrani ni slobodnim ni fer, jer su bezbednost učešća građana i sloboda njihovog opredeljenja u izbornom procesu bili ozbiljno ugroženi.

Tokom izbornog dana zabeleženi su nasilje, zastrašivanje i organizovano ometanje izbora, uz više slučajeva u kojima prisutna policija nije reagovala. Istovremeno, prisustvo specijalnih jedinica u punoj opremi je dodatno stvaralo atmosferu straha i moglo je uticati na odluke birača. Ističemo da policija nije obavestila javno tužilaštvo o incidentima kojima je prisustvovala, a koji imaju elemente krivičnog dela, iako je na to zakonom obavezna. Usled toga je tužilac, tek nakon informacija iz medija, morao samoinicijativno da preduzme predistražne radnje, što potvrđuje da je institucionalna koordinacija između policije i tužilaštva faktički prekinuta.

Posebno smo zabrinuti zbog ugrožavanja bezbednosti nezavisnih posmatrača iz organizacije CRTA i drugih posmatračkih misija koji su bili onemogućeni da bezbedno obavljaju svoju ulogu tokom izbornog dana. Napominjemo da neregularnosti nisu bile ograničene samo na izborni dan. U danima koji su mu prethodili, zabeleženi su napadi na kandidate, kao i brojni slučajevi kupovine glasova, nagrađivanja birača i organizovanog pritiska, što je dokumentovano video materijalima, dok su čitavu izbornu kampanju, suprotno preporukama ODIHR-a, obeležili snažno učešće republičkih funkcionera i predizborne investicije iz budžeta.

Sve navedeno pokazuje da problemi izbornog procesa u Srbiji značajno prevazilaze tehničke propuste i zakonodavne slabosti, pa se stoga ne mogu ni rešiti samo kroz unapređenje propisa. Nefunkcionalnost institucija u zaštiti slobodnog opredeljivanja birača, a u kontekstu opšteg stanja demokratije i vladavine prava, duboko delegitimiše celokupan izborni proces.

Nacionalni konvent o EU poziva Evropsku uniju da dešavanja tokom izborne kampanje i na dan održavanja ovih lokalnih izbora uzme u obzir kada ocenjuje stanje vladavine prava u Srbiji. Dosadašnje zanemarivanje karaktera izbornog procesa (u slučaju ranije održanih izbora u Zaječaru i Kosjeriću) i institucionalnog sloma koji se manifestuje i u brojnim drugim primerima, više nije održivo. Sve dok institucije Republike Srbije ne pokažu u praksi da su u stanju da osiguraju punu primenu postojećih propisa, neće biti ni uslova ni poverenja za rad na unapređenju izbornog zakonodavstva, na šta se Republika Srbija obavezala usvajanjem Reformske agende, kao uslovu za pristup finansijskim sredstvima iz Plana rasta za Zapadni Balkan.

Integritet izbora je temelj demokratije. Ono što se dogodilo 30. novembra predstavlja ozbiljno urušavanje demokratskog poretka u Srbiji i zahteva hitnu reakciju nadležnih organa i evropskih partnera.